

زکریا آدم

حضرت آیت الله بهجت رحمته الله علیه می فرمودند:
**«اگر قبر زکریا بن آدم در چین بود،
جا داشت که برای زیارتش پیاده به چین برویم!»**

شان هر کسی را از همینشان او می توان شناخت. ابویحیی، زکریا بن آدم بن عبد الله بن سعد الأشعری با حجت خدا همنشین بود. در سفری که با امام رضا علیه السلام به حج رفت، همراه و رفیق ایشان بود. شبی نیز به محضر آن حضرت رسید و تا صبح با ایشان هم سخن شد؛ گاهی امام سخن می فرمود و او می شنید و گاهی او می گفت و امام گوش می سپرد. تا اینکه فجر طالع شد و امام به نماز ایستاد.

مورد اطمینان و وثوق امام رضا علیه السلام بود. وقتی علی بن مسیب از آن حضرت پرسید: «منزل من از شما دور است و نمی توانم هر روز به خدمت شما برسم. معالم دین خود را از که بگیرم؟»، فرمود: «از زکریا بن آدم قمی، کسی که در امر دین و دنیا، امانت دار است.» آن قدر پاک بود که تحمل برخی کارهای سفیهانه اطرافیان خود را نداشت. می خواست از دیار خود کوچ کند و به جای دیگری برود. امام رضا علیه السلام به او فرمود: «این کار را نکن؛ زیرا به خاطر وجود تو، بلا از اهل بیت تو دور می شود، همان طور که به واسطه پدرم، حضرت کاظم علیه السلام، بلا از اهل بغداد دور می گردد.»

پس از وفاتش امام جواد علیه السلام نامه ای برای برخی از شیعیان نوشته بود و در ضمن آن، درباره زکریا چنین فرموده بود: «رحمت خدا بر او باد، در آن روزی که متولد شد و در آن روزی که از دنیا رفت و در آن روزی که زنده مبعوث می شود. ایام عمرش را عارف به حق سپری کرد و صابر بود و مراعات حق می کرد. از دنیا رفت و عهد خویش را نشکست و در آن تغییر و تبدیلی ایجاد نکرد. پس خدا اجر نیتش را بدهد...»

در جای دیگری هم امام علیه السلام درباره او و سه تن دیگر از بزرگان شیعه دعای خیر کرد و فرمود: «آنان نسبت به من وفاداری کردند». خوشا به سعادتشان! چه چیز از این بالاتر که امام معصوم بر وفاداری انسان شهادت بدهد.

پیدایی چنین شخصیت پاک و فرهیخته‌ای از خاندان اشعری، چندان دور از انتظار نیست؛ خاندانی که حسب نقل تاریخ، مورد توجه و دعای خیر رسول خدا صلی الله علیه و آله قرار گرفته بودند. در اواخر قرن اول هجری، عده‌ای از افراد این خاندان از جور حجاج بن یوسف به قم هجرت کردند و چون خاندانی سرشناس و دانا بودند، مورد توجه قمی‌ها قرار گرفتند و موجب نشر مکتب اهل بیت علیهم السلام در این دیار شدند. پدر زکریا، آدم، از اصحاب امام صادق علیه السلام دانسته شده است. برادران و برخی دیگر از خویشان او نیز از جمله راویان و عالمان شیعه بوده‌اند.

وجودش مبارک بود. مردم از کلامش، از رفتارش و از بودنش بهره می‌بردند و حتی پس از رفتنش، از مزارش. با این همه شأن و منزلت، در نزد بسیاری مجهول مانده است. عجیب است؛ قبر زکریا در همین «شیخان» قم است و شاید برخی از ساکنان و زائران این شهر، حتی از وجود مقبره چنین عالم عظیم‌الشأنی در قم بی‌خبر باشند.

سال وفات زکریا بن آدم برای ما روشن نیست، ولی حسب روایتی که از امام جواد علیه السلام نقل شد، معلوم می‌شود که در زمان امامت آن حضرت وفات کرده؛ بنابراین زمان وفات او بین سال‌های ۲۰۴ تا ۲۲۰ بوده است.

